ئارەزوو

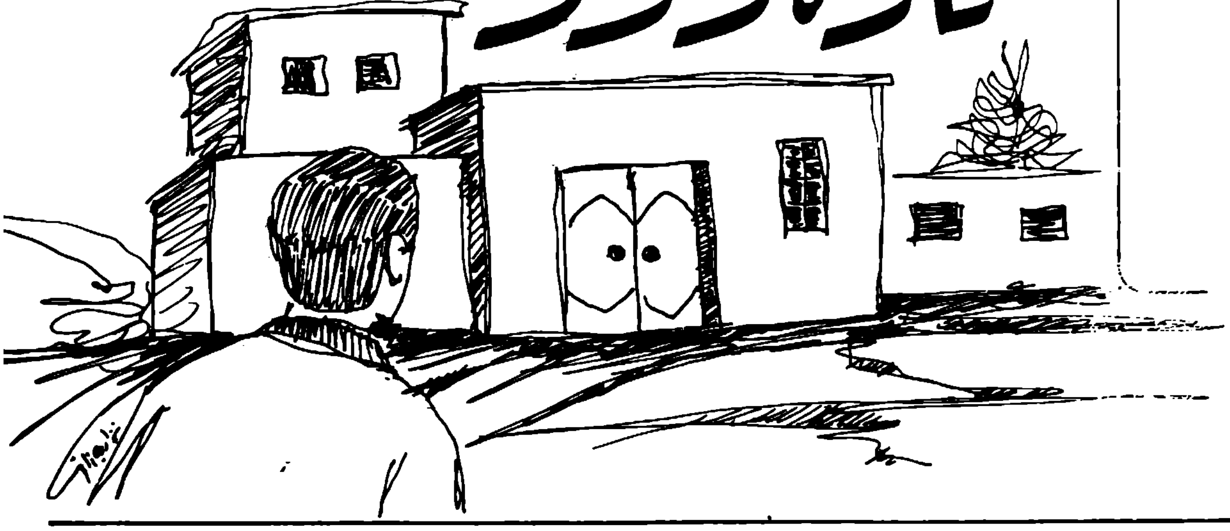

رەئووف بێگەرد

کە ئەگەیشتمەوە ئەو گەڕەکەو، لەو کۆڵانە نزیك ئەکەوتمەوە، هەنگاوەکانم ئەبوونە بزمارو موگناتیسی ئەو خانووە بەکێشی ئەکردن، ئەگەر دەرگاکە لەسەر پشت یان لایەکی کراوە بوایە، بە ئارەزوویەکی پڕەوە چاوم بۆ ناو حەوشەکە هەڵدەخست و تێر تێر بە دەر و دیوارەکەیدا هەڵمدەڕوانی، تاسەیەك، ئارەزوویەکی سەرچڵ و شێت لە شوێنی خۆیاندا کڕئەبوون و ئەحەسانەوە، خۆ ئەگەر هەر لە دوورەوە دەرگاکەم بە داخراوی بدیایە، دڵم ئەبووە لیمۆیەکی گوشراوو ناڵەی زیندانیەکی بێدەنگ، لەبەر دەرگاکەدا چاوی خەم و یادەکا[illegible] تیژتیژ ئەکرانەوە، لە ڕەنگی بۆرو ئەڵقەرێژە شۆرەکەی ڕائە[illegible]ان بە هەنگاوی سست دوورئەکەوتمەوە، بەدەم لێکدانەوەو کو[illegible]ی سەرە وروژاوەکەمەوە بۆ کەلاوەکەی ئەو دیوو، لەوێشەوە بەرەو شەقامە گشتیەکە خۆم بەکێش ئەکرد.

ئەوسا گەورە بووم، دەمێکیش بوو لە ڕووداوی ناو ئەو خانووە دوورکەوتبوومەوە، ڕووداوەکان یادگارێکی تاڵ و شیرینیان لا بەجێ هێشتبووم، وەك هەموو ئەوانەی تری ڕابووردوو کە زۆر جار بەرۆکت لە دەست ئەگرن و ڕات ئەڵەکێنن، یان ئەبنە ئە[illegible]ێرەی شەوە تاریکەکان و بەئاسمانی ئەو ڕابووردووەوە ئە[illegible]ڵدێن و ئەکەونە جریوە، یان لە بیابانی وشکی لەشتا ئەبنە بارانی خوڕزم و دەمارو ماسولکە ماندووەکانت پاراو ئەکەن.

من لە ناخەوە ئەمزانی ئەم وەستان و خۆ بەڕابووردوا هەڵواسینە خوویەکی پووچەو گەمژەییە، بەڵام هەندێك جارو لە تەمەنێکی تایبەتیدا مرۆڤ لەگەڵ مەبەستێکدا ئەژی کە ئەیش زانێت بەدی نایەت، یان خولیایەکی منداڵانەیەو ئەنجامێك لەخۆ ناگرێت، کەچی شوێنەوارەکەی ئەمەندە لە قووڵیدایە هەمیشە چاوە چاوی بەدی هاتنی پێ ئەکات، ئەوسا هەموو جارێك خۆم هەڵدەخڵەتاند، کەچی ئێستایش کەرێم دەکەوێتەوە گەڕەکە کۆنەکەمان وەك یەکێك لە دواوە پاڵم پێوە بنێت، یان هەنگاوەکانم دوای سێبەری خۆیان کەوتبن کاتێك دەزانم لەبەردەم هەمان دەرگادا! وەستاوم، پیایدا هەڵدەڕوانم و چاو بۆ ناو حەوشەکە هەڵدەخەم، ئێستا لە جاران زیاتر هوشیار و لەوە بەئاگام کە ئەم ڕەفتارە گەمژەیی و بێهوودەییەکی ڕووتە، دار و دیوار پەرستەو هیچی دی، بەڵام چی بکەم؟ هەندێك جار مرۆڤ چەندە لە بیرکردنەوەو بۆچووندا ڕاست بێت کەچی بەو پێیە ناجووڵێتەوە، ئەوساتەی کە تیائەژی ئەگەر بیشزانیت هەڵەیە کەچی فرمانڕەوای کارو هەڵسوڕێنەری ڕەفتارتە، منیش هێزێك لەسەرووی توانای خومەوە جڵەوی ڕۆیشتنەکەم لێوەردەگرێ و دەمبات، تا بۆ دواجار لەبەر ئەو دەرگایەدا دەستم لێ ئەکاتەوە، کە دێمەوە سەرخۆم، یان وەك جاران هەرمڵ دەنێم و دەڕۆم، یان لۆژلۆژ بەرەو دواوە

دەگەڕێمەوە.

* * *

که له قوتابخانه دەگەڕامەوە بەپەله نانەکەمم دەخوارد چاوم ئەکەوتە له دەرگادانی ئاسمان، که پەڵە هەورەکان تەکیان ئەدایە یەکەوەو چاوی خۆریان له هەڵهاتن ئەخست، هەناسەی منیش بە ئاسوودەیی دەگەڕا، خۆکە هەورەکە ڕەنگی سپی دائەگەڕاو هەر بۆ چاو برکردنێك خۆی له سنگی زەوی توند ئەکرد، منیش وەك چۆلەکەو ڕیشۆڵەکان ئەکەوتمە جریوەو له خۆشیا جێگام بەخۆم نەئەگرت فاقەکەمم هەڵدەگرت و بەرەو باخەکەی حاجی ڕەشید ئەکەوتمە ڕاکردن، لەو شوێنەدا که ماڵان تەنەکەیان تیا خاڵی ئەکرد فاقەکەم ئەنایەوە، خۆ ئەگەر بەفر و باران بکەوتنایەتە ڕێژنەو پڕوشە خۆم ئەکوتایە ژێر چارداخی دەرگای ئەو خانووەو لەبنیا کڕوشکەم ئەکرد، چاویشم له فاقەکە نەئەتروکاند، که مەلێکی لێ‌نزیك ئەکەوتەوە دڵم ئەهاتە تەکان و لێدانێکی بەپەله، چاویشم له تیژتی‌برینا ڕێشکەو پێشکەی ئەکرد، هەناسەم ئەگرت و جووڵەم لەخۆم ئەبڕی. گەلێك جار تا ئێوارە لەوێدا ئەمامەوەو هیچم نەدەگرت، پەلەوەرەکان هەیان بوو زیرەك و فێڵاوی بوون، چۆلەکەکان بەدەوریا لەیان کردە هاوار و زایەڵەو هەموو ئەوانی تریشیان تەرە ئەکرد.

باران لێزمەی دەکردو من هەر چاوەڕێی خۆش کردنەوەو ڕاوکردن بووم، که درەنگ دا ئەهات و هیچم نەدەگرت پەشیمانی ئەبووە خەمێکی خەست و دەستی لەبینم ئەنا، بەماتی ئەچوومە سەر فاقەکە وەك تاوانێکی گەورەی کردبێت بەدەم پێزاری خۆم و نفرەت لێ‌کردنی ئەوەوە دەرم ئەهێنا، له بەرۆکما ئەم شاردەوە، سەرم دائەنەواندو بەپەله ڕێگای ماڵەوەم ئەگرتەوە بەر، لەڕێگا بریاری ئەوەم ئەدا ئیتر واز له فاقەنانەوە بهێنم و خەریکی وانەکانم بم، کەچی بۆ سبەینێ لەهەمان کات و شوێندا دیسان دیمەنەکە دووبارە دەبووەوە، وەك هەتیوێکی بێ باوك و دایك پاڵم بەدەرگاکەوە ئەداو چاوم لەهەمان شوێنی جاران ئەبڕیەوە.

* * *

ئەو ڕۆژەی کارەساتەکەی تیا ڕوودا کلووی بەفر میوانێکی ئێسك سووکی درەخت و گوێسوانەو دڵی من بوو، دنیایەکی کپ وهێور، ئەت ووت زەوی له وەستان کەوتووەو هیچ گیاندارێکیش زمانی گۆناکات، سروشت لەمشتی پێدەنگیا تاسابوو. بەپێی قسەکانی باوکم و تاقی‌کردنەوەکانی پێشتری خۆم ڕۆژانی بەفر ڕۆژی ڕاو بوو، که بەفر زەوی داپۆشی پەلەوەرو گیاندارەکان بەدوای ڕەشاییا ئەگەڕێن و وێڵی دوای خواردنن، منیش هەر چاوەچاوی ئەوەم بوو هەلێك دەست خەم و بۆی‌دەرچم، هەرکە کلوو بەفرەکان پشوویەکیان دا تاسەی چاوەڕوانی من بازرەقەی بەست و بۆی دەرچوو، لەهەمان شوێندا فاقەکەمم تاقەت کردەوەو خۆیشم بوومەوە هەتیوی بەردەرگاکە. چۆلەکەو ڕیشۆڵەکان بە زیکەزیك و قونەو جریوە بەو ناوەدا بڵاوبیوونەوەو، لەسەر دەنکە گەنمێك یەکتریان ئەنایە ژێر و فرکەو تەپ و تلیان بوو، هەواکە تادەهات سارد دەبوو، کزەبایەك هەڵی‌کردو منی گرموڵەو ئەوانی زیاتر خستە قیژەو پێکدا هاتن، چاوم بیووە پەلەوەرێکی بێ‌دەنگ و بە دوایاندا هەڵئەسووڕا، دڵیشم هەرچرکە خێراکەی جاران بوو. لەپڕا دەرگاکە کرایەوە، که ئاوڕم دایەوە کچە باڵابەرزە سوورەکارەکە بوو، لەگەڵ بینینما بە سەرسامیەوە وتی:

- ئەوە بەم ڕۆژە ساردەیش هەرواز ناهێنیت؟ تۆ ڕەنگت گۆڕاوەو هەڵئەلەرزیت، هەستە وەرە ژوورەوە.

پێم وت:

- نایەم، کەمێکی تر ئەڕۆمەوە.

له دواوە دەستی گرتم و ووتی:

- ئەڵێم هەستە وەرە ژوورەوە، تۆ خۆت گەرم بکەرەوەو من له باتی تۆ لێرە ئەوەستم، ئەگەر فاقەکەت گرتی بانگت ئەکەم.

به زۆر پەل کێشی کردم و دەرگاکەی لەدواوە پێوەدا، بردمیە ژوورە گەورەکەیانەوە کەوەك بزانم هەموویان لەو ژوورەدا دائەنیشتن، بەڵام بۆ ئەوکاتە چۆڵەوانیەکی کربوو، لەپاڵ زۆپای دارەکەوە دابنام، دەستمی خستە ناو دەست[illegible] خۆیەوەو لەنزیك زۆپاکەوە هەڵی‌گلۆفتن، پاشان بردمیە س[illegible]رو ترو کەوتە دار پێوەنانی زۆپاکە، هەر بەدەم کارکردنیشەو[illegible]تی:

- باوکو دایکت ئەزانن تۆ هەموو ڕۆژێ[illegible]ت؟ کەمێك ڕامام و لەدوایا وەڵامیم دایەوە:

- ئا.. ئەزانن.

- ئەی بۆ ئەوەندە حەزت له فاقەنانەوەیە؟

- خۆشەو، جاران باوکم هەر له حەوشەکەی خۆماندا ئەی نایەوە.

- تۆ تاقانەیشی، دایك و باوکت زۆریان خۆش ئەوێت، وایە؟

- ئەی چۆن؟

- ئەی بۆ ڕۆژی وا نایەن بەدواتا؟

کەمێکی تر ڕامامەوەو بێ‌ئاگا له درۆکەی پێشووم وتم، -

لای ئەوان نالێم ئەچم بۆ فاقـەنـانـەوە، پێـیـان ئەلێم. ئەچم بۆ ماڵی هاورێیەکم بۆ پیاچوونەوەی وانەکانمان.

- درۆیشیان لەگەڵا ئەکەیت؟

- . . . . .

- لە پۆلی چەنیت؟

- چوار.

چاوەکـانی سەرنجیـان ڕاکێشـام کە بەدەم قسـەکـردنەوە ئەبوونە دووکڵپەی شین و گەرمیان ئەکردمەوە، دەریایەکی پڕ لە ئارەزوو بوون ومنیـان لەخـۆدا نوقم ئەکـرد، ورده ورده لێم نزیـك کەوتـەوە، دیـسـان هەردوو دەسـتـمی خـسـتـە ناو دەسـتـە گەرمـەکـانیەوەو هەڵیگلۆفتن، ئەنجا دەستی ڕاستمی ماچ کردو نووساندی بە سنگیەوە، چاوەکانیشی هەرکڵپەی شین بوون و بە ڕووما ئەچزان، سەری نا بەسەرمەوەو کەمێك خۆی نەویکرد، دەستمی لە بەرۆکـە ترازاوەکـەیـەوە بەرەو خوار برد و لەسـەر مەمکێکی داینا، بەدەم هەناسە توندو گەرمەکەیەوە وتی:

- دەستت هێشتا ساردە، با گەرمیان بێتەوە.

وەك لەپڕا نووکە دەرزیەك بە شوێنێکتا بکرێت مووچرکێك بەلـەشـما گەڕا، وام هەست کرد لەبەردەم مقەلێـەك پشکۆدا دانـراوم و، تنۆکی ئارەقـەیش چزە لەپشکـۆکـان هەڵئەسێنێت، گەرمایە سووتێنەرەکە بەهەموو گیانما هات و کوڵاندمی. زۆر جار دەستم لەسـەر مەمکی دایکم دانـاوە، یان شەوانـە سەرو چاوم نوقمی سنگ و بەرۆکی کردوەو بەدەم بۆن و بەرامەیانەوە نوستووم، بەڵام هەرگیز ئەم هەستەیان لا دروست نەکردووم، گەرداوی مەتـرسـیـەك بەتـەمای قووت دانم بوو، ئەم زانی ئەمە کارێکی نائاسایە، بۆیە کەوتمە گێژاوی شەرم و تاوانێکەوە کە نەم ئەزانی چاری چۆن ئەکـەیت ئەویش زیـاتـر خۆی پێـوە نووساندم و دەست ملم کرد، سەرمی بە سنگ و بەرۆکیەوە نووساندو پاشانیش چێکی قووڵی کردم. هەناسەی گەرم و پڕ لە ئارەزوویەکی سەرکێش بوو، من ماچەکانی دایکمم هاتەوە یاد کە هیچیـان ئەمـەنـدە تامـەزرۆو بە کوڵ و دڵ نەبـوون.

کەزانی هەستی ترسێکی نامۆ بەڕوومەوە دیارە وتی:

- نەترسیت، ئەمـەیش یاریـە، وەك فاقـەنـانـەوەکەی تۆ منیش حەز، لە مە ئەکەم.

هێشتا هەر سەرسام و بێدەنگ بووم کە وتی:

- ئەمـە بۆ دایـك و باوکت نەگێـڕیتـەوە، ئەگینا ناهێڵم لەمەودوا فاقە نەبەر ماڵەکەمندا بنێتەوە.

لە نێوان ئەو هەرەشـە گەورەیـەو سامی ئەوکـارە نائـاسایيەدا گێـژاوێکی ڕامـان و سـەرسـامی لە خۆیـان گرتم. بەڵام ئەو نەیهێشت تەواو دنیـاکـەم لێ بشـێـوێ، جارێکی تر دەستی کردەوە ملم و بەخۆیەوە نووساندم، هەناسەی گەرم و ڕوومەتی ئەت ووت داخێکـەو بەسـەر دەم و چاوما نراوە، من هەر واق ورماوە بێدەنگ و سەنگەکە بووم، تەنیا ئەوەندەم زانی کە پێی بڵێم:

- ئەی فاقەکەم؟

بەپەلە هەستاو سەری کێشایە دەرەوە، کە گەڕایەوە وتی:

- نە فاقەکە تەقیوەو نەهیچ پەلەوەرێکیشی لە دەورایە.

هەر بەپێوە کەمێك بیری کردەوە، پاشان کەوتە گەڕان، لەناو سنـدووقێکی تەنـەکـەدا توورەکـەیەکی سپی دەرهێنا، باسوق و هەنجیـری وشکی تیـا بوو، لەبـەر دەممـادانـا، من چاوم تێبـڕی، بەڵام دەستم بۆ نەبـردو بەشـەرمـەوە چووەمـە دواوە، خۆی دانیشت و دەنکێـك لە هەنجیرەکـەی بە دەممـەوە کرد، دەستیشی بەسـەرو ڕوومـا هێنـا، شەرمـەکـەم بووە تەمێکی سووکەڵەو زوو ڕەویەوە.

ئەم یاریە چەند جارێکیتر دووبارە بووەوە، من ئالوودەی بووم، بەڵام نەم ئەزانی خۆشیـەکـەی لە چیـدایـە؛ باسـوق و هەنجیرەکە. ترسی قەدەغەکردنی فاقەنانەوە، یان شتێکیتر کە هەستی پێئەکەم و ناتوانم بیڵێم.

کە - کاڵێ - شوویکـردو دوای ماوەیـەك گەڕایـەوە ماڵی باوکی، لە پێچی کۆڵانـەکـەدا بینیم، وەك مەڕێـك دوای خاوەنەکەی کەوتبێت ئاوا چوومە بەردەمیو وەستام، کە چاوی پێم کەوت سڵەمیـەوە، پاشـان بزەو نیگـایـەك و ئەنجـا چاوی تێبـڕیم، یەکـەمجـارم بوو کە ڕوانینە کەیم سەیرهاتە بەرچاو، چونکە لەچاو یا ئارەزوە سەرکێشەکەی جاران و گرەشینەکە دیار نەبوون، تەواو لەچاوی دایکم ئەچوون. بەڵام هەر هەستێکی خۆش و بەتامیان بەمندا. نازانم سەرچەوەکەی چی بوو؟ ئەشێ تامی باسوق و هەنجیرەکە بێت. یان شتێك بێت کە تا ئێستایش

حڕ. ..ڕنه چیه؟.

* * *

ئەمڕو بۆ دواجـار ڕێگـام کەوتـەوە دەورو بەری کۆڵانـەکە، دیـ..ن لەشم بوەوە بە بزمارەکەی جاران و موگناتیسی خانووەکە بە کێشی‌کـرد. ئەگـەرچی وەك جارانی دی ئەمـزانی ئەمـە بێ هوودەییـە، کەچی خۆم بۆ ڕاگیـر نەکـرا، هەنگـاوی پەلەم نا تا وەك نێچیرێکی ماندوو گەیشتم، وەستان و ڕامان دوو دیمەنی نامۆ بوون و هەڵیان سڵەماندمەوە. وێنەکە گۆڕابوو، نەك تەنیا شوێنی تاقـە خانـووەکـە، بەڵکوو سەرانـەری خانووی ئەمبەر ئەوبەری کۆ..نەکەیش بێ شوێنەواربوون، وەك ماڵەیەك بەسەر چاڵ و چۆڵی‌و بە..... نرمی تۆپـەڵـە قورێکـدا هاتبێت لەگـەڵ زەویەکەدا یەکـ..ن کرا بوون، چاوم هەڵخست، زەینی لەنوێ پشکوتووم ..مانی ..ارەزووی دەرکێشا، ویستم هەر هیچ نەبێت سنـووری ئەو کۆنـە یادگـارە بدۆزمـەوەو جیای‌بکەمەوە. کەچی وێنـەکـان لیـل و تەمـاوی بوون، کە سەرێکی زیندوو بەناخما داچـوڕی، ڕقیـك.. پاشـان سۆزێـك جێگـای گرتنەوە، دوو دڵـۆپ فرمێســك ویستیــان زەفــەر بەنــاو چاوم بەرن، بەڵام بروسـکـەیـەك تەرەی کردن، خانــووەکــان، کۆڵانــەکـە، شیـوەڵـۆکـەکـەی ئەودیو، باخە بەرەڵاکە، شوێنەوارەو نبوەکان، هەموو ببوونە کۆشك و ئەلاری ڕەنگاڵەیی‌و، باخاتێك گوڵەکانی دانسقـەو چاوگـەش بوون. من ڕێبـوارێکی شەکەت بووم، بۆ حەسـانـەوە لامـدا. لەبـەر کۆشکێکـدا وەستـام، کچێکی تەواو پێگـەیشتـووی سوورکـار سەری‌هێنـایە دەرەوە پاشان هاتە سەر جەمــەری کۆڵانـەکـە، هەر ئەت وت ـ کاڵێ ـ ی دایکیـەتی. لەبەردەم کۆشکەکەی شوێن ماڵێکی تردا کوڕێکی گەنم ڕەنگی تازە هەڵچــوو کە هەر لەخــۆمی ئەکــرد وەستابـوو، بێ‌ئـاگـا کەوتبــوونــە چاو چاوێن و بزەو ئامــاژەکـردن. کە منیـان بینی نەسڵەمینــەوەو نە شوێنــەکــەیــان گۆڕی، دیمــەنـەکـە تەواو حەسـانـدمیـەوە چونکـە هەستم کرد هەموو شوێنەوارە کۆنەکان ..وایان لێ‌دێتەوە.

١٩٨٤

* دیمـەنێکـە لە چیـرۆکێکی درێـژی تەواو نەکراو بەناوی (گەڕان بەدوای دیمەنە ونبوەکاندا)

عوسمان : زرنگ

«- ئەبــوو نەواس، ئەبــوو نەواس.. کەنــار دیــجــلەو دارو درەختـەکـانی.. گازینـۆیـێـك و جۆلانـەو تۆو دۆستـەکـەت.. جریوەو جووکـەو نەغمـەی مەل و بولبـولەکان.. ئەبوونەواس، ئۆخەی بۆ دەمەو عەسـران و خۆرئـاواو شەو تا درنگت.. پۆل پۆل و ..وودوو هاتـوچۆی خۆشـەویستـان و دۆست و دڵـداران لەرێ‌ڕەوەکانت دا، لە پەنا درەختە باڵا بەرزەکـان دا، لەسـەر کورسی‌یـە لاکێشـ[illegible]ـەکـان، لە ناو چیمەن و سەوزەگیـاکـەت دا... ئەی پەیکـەرەکە؟.. [illegible]واوەندی مەی‌و خۆشی‌و ڕابواردنە!.. ئەو پێکەی دەستی، سەرچاوە[illegible] و کامەرانی‌یە...

ئەو خانمـەی دوێنێ پەیمـانی پێ‌دام ئێـستـا[illegible]ەو ئەبوونەواس کەوتۆتە ڕێ. دەبێـت منـیش لە کاتـی خۆی‌دا بیگـــەمێ. هەر لە جێگـــاکـــەی دووێنێمـــان دا دەنیشینـــەوە، لە گازینۆی (گۆمی‌شین).. بەزاتی خودا ئا لەو گازینـــۆیـــە لە کەنـار دیجلەدا، کە بای شـەمـاڵ باری بە ئەگـریجـەو پەرچـەمی دۆستـەکەت دەکات: دەکەویتە سەر هەواو هەوەس و، گیانت دەبێت بە لانـەی هەزاران خوتـووکـە. توخودا ژیانێك ئەگەر بە خۆشی‌و ڕابـواردن نەی‌بـەیتـە سەر، چ نرخێکی هەیـە؟.. هیـچ ئەوە ناهێنێت بە شتی لاوەکی‌یـەوە خۆت مانـدوو بکـەیت. بخـۆ، بخـۆرەوە، بنـۆشـە، ڕابوێرە.. ژیانت هەر جارێکەو دووبارە نابێتەوە: